

TALLINNA PÄÄSKÜLA KOOLI ÕPPEKAVA

SISUKORD

1. Üldsätted.....	3
2. Kooli õppekava aluseks olevad väärtused ja kooli eripära ning kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid	5
3. Riiklikes õppekavades määratletud üld- ja valdkonnapädevuste kujundamine	6
4. Õppe- ja kasvatuspõhimõtted	17
5. Tunnijaotusplaan	20
6. Liikluskasvatuse teemad ja nende käsitlemise maht	21
7. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted.....	23
8. III kooliastme läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted ning temaatilised rõhuasetused	31
9. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted.....	32
10. Õppe ja kasvatuse korraldus (sealhulgas projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg), lähtudes riiklikes õppekavades esitatud nõuetest ning kogupäevakooli integreeritud mudelist.	34
11. Hindamise korraldus	35
12. Kasutatav hindedüsteem ja hinnete viie palli süsteemi teisendamise põhimõtted	37
13. Tulemuse hindamine hindegaga „nõrk“ ning järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord	38
14. Nõuded õpilase käitumise kohta õpilasele ja vanemale kirjaliku tagasiside andmise kord ning hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord	38
15. Õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus	39
16. Õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse ning üldise toe korraldamise põhimõtted.....	40
17. Individuaalse õppekava koostamine või muu tugisüsteemi määramine õpilasele, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.....	43
18. Karjääriteenuste korraldus.....	43
19. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted ning ainevaldkondade kavade koostamise põhimõtted.....	44
20. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord	45
21. Rakendussätted.....	46

Tallinna Pääsküla kooli (edaspidi „Kooli“) õppekava kehtestatakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ § 17 lg 2, Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riikliku õppekava“ § 24 lg 3.

1. Üldsätted

1.1. Kooli õppekava on koostatud Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riikliku õppekava“ ja Vabariigi Valitsuse 20.10.2011. a määruse nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 7 alusel, ning see on koolis õpingute (õppe- ja kasvatustegevuse) alusdokument.

1.2. Õppekava on väljundipõhine, st et rõhuasetus on õpilaste poolt õppimise kaudu õppeprotsessi lõpuks omandatavate õpitulemuste/pädevuste omandamisel ja nende hindamisel. Hindamise aluseks on tasemeti kirjeldatud õpitulemustele/pädevustele toetuvad kriteeriumid, rakendatakse kujundavat hindamist. Õppeprotsessi kirjeldamine toimub ainevaldkondade kavade tasandil. Õppeprotsessi kirjeldamisel järgivad õpetajad konstruktiivse sidususe põhimõtet, mille kohaselt kavandatud õpitulemused, tagasisidestamine, õppemetoodika ja sisuteemad sobituvad omavahel ning lähtuvad õpilaste võimetest.

1.3. Koolis lähtutakse põhimõttest, et õppekavas esitatud teemadele pühendatakse arvestatav hulk aega, lähenedes teemale mitmetel viisidel, nii et õpilased õpivad õpitut kasutama mitmetes situatsioonides. Õpilastel lastakse demonstreerida õpitut võimalikult erinevates olukordades ja antakse soorituste kohta tagasisidet tuues välja õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning andes soovitusi edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpitulemuse omandamist.

1.4. Kõik koolis tegutsevad isikud lähtuvad oma tegevuses „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 2 lõikes 3 sätestatud üldinimlikest ja ühiskondlikest alusväärtustest milleks on ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu, vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.

1.5. Ainevaldkondlikud ja ainealased eesmärgid tulenevad „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 7, § 9 ja § 11 seatud taotletavatest pädevustest ja aitavad kaasa nende pädevuste saavutamisele.

1.6. „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 4 lõikes 3 esitatud üldpädevused on valdkonna- ja aineüleised ja nende kujunemise tagamine õpilastel on kõigi koolis tegutsevate isikute ühine eesmärk.

1.7. Õppekavas esitatud õpikäsitus vastab konstruktivistlikule arusaamisele õppimisest kui elukestvast protsessist, mille alusel õpetamine on õpilase vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna organiseerimine nii, et õpilane saavutab kavandatud õpitulemused.

1.8. Kooli õppekava terviktekst sisaldab lisaks kooli õppekava üldosale ka ainevaldkondade kavu. Ainevaldkondade kavad on esitatud õppeaineti ja klassiti. Ainevaldkondade kavad aitavad kaasa kujundava hindamise rakendamisele koolis ning lähtuvad väljundipõhise õppekava koostamise põhimõttest.

1.9. Ainevaldkonna pädevus saavutatakse sobiva metoodika ja õppevara valiku kaudu. Ainevaldkonna pädevusi kõrvutades saame kooliastme pädevused, mille saavutamist taotleme põhikooli lõpuks.

1.10. Ainekavades esitatud õpitulemused on esitatud õppijakeskses sõnastuses, ning väljenduvad õppe lõpuks omandatavates pädevustes. Õpitulemuste saavutatust tuleb õpilasel demonstreerida ning nende saavutatust hinnatakse kujundavalt ja/või kokkuvõtvalt.

1.11. Kooli õppekava üldosas esitatakse:

1) õppe- ja kasvatusesmärgid (PRÕK § 24 lg 5);

2) riiklikes õppekavades määratletud üld- ja valdkonnapädevuste kujundamine (PRÕK § 4 lg 6);

3) õppe- ja kasvatuspõhimõtted (PRÕK § 24 lg 6 p1);

4) tunnijaotusplaan õppeaineti ja aastati (PRÕK § 24 lg 6 p 2);

5) valikainete loendid, sh riiklikest õppekavadest mitte tulenevad valikained ja valimise põhimõtted (PRÕK § 24 lg 6 p 2; PGS § 7 lg 1);

6) liikluskasvatuse teemad ja nende käsitlemise maht (VV 20.10.2011. a määrus nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“);

7) erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti (PRÕK § 24 lg 6 p 2);

8) läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted (PRÕK § 24 lg 6 p2);

9) lõimingu põhimõtted (PRÕK § 24 lg 6 p 2);

10) distantsõppe korraldus;

11) III kooliastmes läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted ning temaatilised rõhuasetused (PRÕK § 15 lg 8; PRÕK § 24 lg 6 p 4);

12) ülekoolliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted (PRÕK § 24 lg 6 p3);

13) õppe ja kasvatuse korraldus (sealhulgas projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg) lähtudes riiklikus õppekavas esitatud nõuetest (PRÕK § 15 lg 1; PRÕK § 24 lg 6 p 3);

14) kooli õppekava erinevused „Põhikooli riikliku õppekavaga“, kui kooli hoolekogu nõusolekul on muudetud riikliku õppekava kohustuslike ainete ja läbivate teemade nimistust, sealhulgas liidetud ning ümber kujundatud õppeaineid või muudetud tunnijaotusplaani (PRÕK § 15 lg 5);

15) kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine koolis õpetatava osana (PRÕK § 15 lg 8; PGS § 17 lg 4);

16) hindamise korraldus (PRÕK § 24 lg 6 p 5);

17) kasutatav hindesüsteem ja hinnete viie palli süsteemi teisendamise põhimõtted (PRÕK § 21 lg 4);

18) kirjeldavate sõnaliste hinnangute kasutamine (PRÕK § 21 lg 5);

- 19) tulemuse hindamine hindega „nõrk“, kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine (PRÕK § 21 lg 6);
- 20) järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord (PRÕK § 21 lg 7);
- 21) õpilase käitumise kohta õpilasele ja vanemale kirjaliku tagasiside andmise kord (PRÕK § 19 lg 3);
- 22) hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord (PRÕK § 19 lg 4);
- 23) õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus (PRÕK § 24 lg 6 p 8);
- 24) õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse ja õppe korraldamise põhimõtted (PRÕK § 24 lg 6 p 6; PGS § 47 lg 2);
- 25) individuaalse õppekava koostamine või muu tugisüsteemi määramine õpilasele, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused (PRÕK § 22 lg 7)
- 26) karjääriteenuste korraldus (PRÕK § 24 lg 6 p7);
- 27) ainevaldkondade kava koostamise põhimõtted (PRÕK § 24 lg 6 p 10);
- 28) teadmiste ja oskuste tõendamine varasemate õpi- ja töökogemuste arvestamise kaudu eksternidel (PRÕK § 23 lg 6);
- 29) õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted ning õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted distantsõppe korral;
- 30) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord (PRÕK § 24 lg 6 p 10).

2. Kooli õppekava aluseks olevad väärtused ja kooli eripära ning kooli õppe- ja kasvatusesmärgid

Kooli missioon - Loome tingimused ja pakume võimalusi kvaliteetse võimetekohase hariduse omandamiseks, mis tagaks edaspidise toimetuleku elus ja oleks aluseks elukestvatele õppele.

Kooli visioon - Toetame kvaliteetse ja võimetekohase hariduse omandamist, sotsiaalselt toimetulevaks isikuks kujunemist.

Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgeteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus. Õpilastele on loodud tingimused, et nad omandaksid teadmised, oskused ja väärtushoiakud, mis võimaldavad jätkata tõrgeteta õpiteed gümnaasiumis või kutseõppes.

Koolis on õpetuse ja kasvatuses põhitaotlus tagada õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine. On loodud põhikooli õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õppekeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste,

eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

Põhikooli õpilasel, kes on läbinud kooli õppekava, on kujunenud põhilised väärtushoiakud ning õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. On loodud alus enese määratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse. Õpilased on jõudnud selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning omavad valmisolekut õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Põhikooli lõpetanud noorukil on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

Kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

Põhikooli lõpetamisel saavutatavad õpitulemused on kooskõlas kvalifikatsiooniraamistiku 3. tasemel kirjeldatud üldnõuetega: õpilasel, kes lõpetab põhikooli, on teadmised ainevaldkonnaalaste faktide, põhimõtete, protsesside ja üldiste mõistete kohta, kognitiivsed ja praktilised oskused ülesannete täitmiseks ja probleemide lahendamiseks, valides ja rakendades põhimeetodeid, töövahendeid, materjale ja teavet ning suutlikkus vastutada õppeülesannete täitmise eest, kohandada probleemide lahendamisel enda käitumist vastavalt olukorrale.

Õppe- ja kasvatus aineüleseks eesmärgiks on „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 4 lõikes 3 esitatud üldpädevuste, „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 7, § 9, § 11 kooliastmeti kirjeldatud pädevuste ning „Põhikooli riikliku õppekava“ ainekavades esitatud valdkonnapädevuste kujunemine, arvestades Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. a soovitusel, „Võtmepädevuste kohta elukestvas õppes“, sätestatut.

3. Riiklikes õppekavades määratletud üld- ja valdkonnapädevuste kujundamine

Aineüleste pädevuste kaudu, milleks on üld- ja valdkonnapädevused, taotletakse õpilasel riiklikes õppekavades kirjeldatud suutlikkuste kujunemist. Vastav suutlikkus on kujunenud, kui seda on tõendatud.

Riiklikes õppekavades määratletud üldpädevusi on seitse: väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, matemaatika-pädevus, ettevõtlikkuspädevus. Riiklikes õppekavades on määratletud järgmised valdkonnapädevused: keele- ja kirjanduspädevus, võõrkeelepädevus, matemaatika-pädevus, loodusteaduslik pädevus, sotsiaalne pädevus, kunstipädevus, tehnoloogiapädevus, kehakultuuripädevus.

Üld- ja valdkonnapädevused, kujunevad kõigi õppeainete kaudu. Üldpädevuste kujundamine toimub peamiselt meetodite valiku kaudu ning ainevaldkonna kirjeldustes esitatud viisil. Valdkonnapädevused realiseeruvad õpitulemuste saavutamisel. Õpitulemuste saavutamine ning meetodite valik vastavalt õpitulemustele on detailsemalt kirjeldatud ainevaldkondade õppeainete ainekavas.

Üldpädevuste kujundamine ei ole midagi sellist, mis on delegeeritud ainult õppeainetele või ainevaldkondadele. Üldpädevused väljendavad kogu kooli tegevuse üldist taotlust, milleks on õpilasel vajaliku suutlikkuse kujundamine. Seetõttu määratletakse koolis üldpädevuste kujundamisel rõhuasetused, millele keskendutakse koolis kõiki õppeaineid ja kooliastmeid läbivalt.

Kooli kogu tegevus on korraldatud üldpädevuste kontekstis, sh õpetuse kavandamine, mõtestamine, läbiviimine ja tagasisidestamine. Ka õppetunnivälises tegevuses on peidus õppimisvõimalused ning üldpädevused aitavad paigutada koolis tehtavad tegevused laiemasse konteksti. Näiteks on kooli üritused nii kavandatud ja läbi viidud, et nad lähtuvad alati üldpädevustest. Kuna üldpädevuste omandamine on efektiivsem kontsentreeritult ja reflekteeritult ning koos võimalusega kinnistada ja harjutada, siis ei panustata koolis mitte ühekordsetele üritustele, vaid traditsioonilistele üritustele. Kooli üritusi ei kavandata mitte üksikult ja iseenesest vaid üldpädevuste kujundamise osana.

Üldpädevustest lähtuvalt on nii aineõpetus kui õppetunniväline tegevus sihipäraselt läbi mõeldud. Üldpädevused realiseeruvad kogu koolipere tegevuse kaudu ning õppekeskkonna kujundamise kaudu.

Üldpädevused suunavad ka koolipere valmisolekut reageerida sihipäraselt erinevates olukordades nii õppetöö ajal kui ka õppekavaväliselt. Näiteks võimaldab adekvaatne ja üldpädevustest lähtuv koolitöötajate käitumine õppida õpetajate eeskujust seda, kuidas tuleks täiskasvanute maailmas reageerida situatsioonile, kui kellegi väljaütlemised on solvavad või provokatiivsed. Õpetajate käitumine on ka eeskujuks olukordades, kus tekivad „laineid löövad“ sündmused. Selle kõige saavutamiseks toimub koolis kriitiliste olukordade kogumine ja tarvilike käitumismustrite lahtikirjutamine. Oluline on ühine arusaam sellest, kuidas reageerida rikkumistele, kuidas tunnustada ja toetada õpilaste positiivseid ideid ja omaalgatusi.

Üldpädevusi aitavad kujundada erinevad koolis toimuvad tegevused, kuna nad on teadlikult kavandatud ja mõtestatud. Üldpädevuste kujunemine toimub ka keskkondades, mida kool suunata või kujundada ei saa.

Üldpädevuste kujunemisel on oluline tagasisidestamine, mis toimub koolis kujundava hindamise kaudu. Tagasisidestamine üldpädevuste kujunemise kohta annab informatsiooni sellest, mil määral teadlikult kavandatud ja mõtestatud üldpädevuste kujunemine tegelikult toimib. Koolipoolse tagasisidestamise kõrval on oluline ka õpilase enesehindamise roll üldpädevuste kujunemise tagasisidestamisel, mis võimaldab jälgida õpilasel oma tegevust ning õpetajal saada informatsiooni, mida õpilase välise tegevuse ja käitumise vaatlemine ei võimalda.

Tagasisidestamine eeldab aga kriteeriumide olemasolu, mis võimaldab hinnata üldpädevuste kujunemist ja saavutatust. Üldpädevuste kujunemise kohta tagasisidestamine saavutatuse kriteeriumide alusel klassiti, võimaldab aru saada, kas üldpädevuste kujunemine toimub või mitte. Kuna „pädevust“ määratletakse kui asjakohaste teadmiste, oskuste ja suhtumiste kogumit, siis tagasisidestamise kriteeriumid on esitatud teadmiste, oskuste ja suhtumise tasanditel.

Väärtuspädevus on kujunenud, kui õpilane on tõendanud oma suutlikkust:

- hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalnormide seisukohast;
- tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt.

Õppeainete kaudu väärtuspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand
<ul style="list-style-type: none">• Teab, et keel on rahvuskultuuri kandja ning, et keeleoskus on inimese identiteedi tähtis osa.• Tunneb õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuure.• Teab eri maade ja ajastute matemaatikute töid.• Omab tervikülevaadet looduskeskkonnas valitsevatest seostest ja vastasmõjudest ning inimtegevuse mõjust keskkonnale.• Mõistab humanismi, demokraatia ja jätkusuutlikku arengu põhiväärtusi.• Omab kultuuriteadmisi.• Mõistab ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana.• Saab aru, et tervist tuleb kaitsta ja tugevdada.
Oskuse tasand
<ul style="list-style-type: none">• Suhtub teadlikult kriitiliselt teabeallikatesse, sh meediasse.• Mõistab ja aktsepteerib erinevaid väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripärest.• Tunnetab loogiliste mõttekäikude elegantsi ning õpitavate geomeetriliste kujundite ilu ja seost arhitektuuri ning loodusega.• On püsiv, sihikindel ja täpne.• Juhindub oma tegutsemises humanismi, demokraatia ja jätkusuutlikku arengu põhiväärtustest.• Põhjendab oma valikuid.• Seisab vastu kesksete normide rikkumisele.• Hindab erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi.• Kujundab ja põhjendab oma arvamusi.• Teeb põhjendatud valikuid tervisekäitumises.
Suhtumise tasand
<ul style="list-style-type: none">• Loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel on kujunenud kõlbelised ja esteetilis-emotsionaalsed väärtused ning kultuuriväärtused.• Väärtustab funktsionaalset kirjaoskust.• Suhtub sallivalt erinevate võimetega õpilastesse.• On kujunenud positiivne hoiak kõige elava ja ümbritseva suhtes, huvi loodusteaduste kui uusi teadmisi ja lahendusi pakkuva kultuurinähtuse vastu.• Teadvustab loodusliku mitmekesisuse tähtsust ning selle kaitse vajadust.• Väärtustab jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi.• On kujunenud tervislikud eluviisid.• Suhtub lugupidavalt erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse.• Mõistab väärtussüsteeme ning elab kooskõlas mõtete, sõnade ja tunnetega.• On suutlik enda heaolu kõrval teistega arvestama.• On kujunenud eetilised ja esteetiliselt väärtushoiakud kunstiteoste ja kunstisündmuste analüüsimise kaudu.• Teadvustab kunste eneseväljenduse vahendina.• Austab autorsust.• Suhtub teadlikult ja kriitiliselt erinevatesse infokanalitesse.• Arvestab arvamuste ja ideede paljusust.• Tunneb tööõõmu ning vastutust alustatu lõpule viia.• Tähtsustab tervist ning jätkusuutlikku eluviisi.• Austab loodust ning inimeste loodud materiaalseid väärtusi.• Suhtumine oma kaaslastesse on abivalmis ja sõbralik.• Tähtsustab ausa mängu põhimõtteid sportlikes tegevustes, kujunedes kõlbeliseks isiksuseks.

Õppeainete kaudu sotsiaalse pädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand
<ul style="list-style-type: none"> • On avara maailmapildiga ja omab ettekujutust inimsuhetest. • Teab õpitavat keelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid. • Teadvustab kohalikke ja globaalseid keskkonnaprobleeme. • On teadvustanud inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.
Oskuse tasand
<ul style="list-style-type: none"> • Suhtleb suuliselt ja kirjalikult. • Arvestab suhtluspartneriga. Valib sobiva käitumisviisi. • Esitab oma sisukohti ja põhjendab neid. • Arenenud on koostööoskused. • Oskab hinnata inimtegevuse mõju looduskeskkonnale. • Oskus leida kohalikele ja globaalsetele keskkonnaprobleemidele lahendusi. • Lahendab dilemmaprobleeme, kus otsuseid langetades tuleb lisaks loodusteaduslikele seisukohtadele arvestada inimühiskonnaga seotud aspekte – seadusandlikke, majanduslikke ning eetilis-moraalseid seisukohti. • On koostöövalmidus. • Kaitseb oma seisukohti. • Peab lugu teiste arvamusest. • Tegutseb juhtides teadlikult ja jätkusuutlikult nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades. • On viisakas, tähelepanelik, abivalmis ja salliva suhtumisega kaaslastesse. • Aktsepteerib erinevusi, arvestab esinevustega suhtlemisel. • Oskab ennast kehtestada.
Suhtumise tasand
<ul style="list-style-type: none"> • On vastutustundlik ühiskonna ja kaaskodanike ees. • Väärtustab üksteise toetamist. • On kujunenud kultuuriline ühtsustunne.

Õppeainete kaudu enesemääratluspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand
<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab ennast. • Hindab oma tugevaid ja nõrku külgi. • Omab teadmist oma anatoomiast, füsioloogiast ja tervislikest eluviisidest. • Teab individuaalset energia- ja toitumisvajadust, tervisliku treeningu individualiseeritust, haigestumistega seotud riske ning tervislike eluviiside erinevaid aspekte. • Tunneb oma huve ja võimeid ning omab positiivset enesehinnangut.
Oskuse tasand
<ul style="list-style-type: none"> • Arutab eakohaseid probleeme, väljendab enda seisukoha ja otsib lahendusi, sh loovtöodes. • Osaleb projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest. • Töötab iseseisvalt. • Hindab ja arendab oma võimeid. • Suudab mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse. • Suudab järgida tervislikke eluviise. • Suudab lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervise seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme.

<ul style="list-style-type: none"> • Analüüsib ennast ja võtab ja saab tagasisidet. • Oskab hinnata oma kehalisi võimeid ning omab valmisolekut neid arendada. • Suudab jälgida ja kontrollida oma käitumist, järgida terveid eluviise ning vältida ohuolukordi.
Suhtumise tasand
<ul style="list-style-type: none"> • On kujunenud rahvuslik, kultuuriline ja riiklik enesemääratlus. • On kujunenud personaalne, sotsiaalne ja kultuuriline identiteet. • On integreerunud noorte nüüdisühiskonda ja väljendab oma identiteeti loomingus.

Õppeainete kaudu õpipädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand
<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb õpitud sügavuti ja saab kõigest aru.
Oskuse tasand
<ul style="list-style-type: none"> • On arenenud kuulamis- ja lugemisoskus. • Mõistab eri liiki tekste. • Eristab fakte ja arvamusi. • Hangib eri allikatest teavet ja kasutab seda kriitiliselt. • Koostab eri liiki tekste. • Kujundab ja sõnastab oma arvamust. • Teeb eneserefleksiooni. • Analüüsib õpitud teadmisi ja oskusi. • Analüüsib, otsib ratsionaalseid võtteid ja hindab kriitiliselt tulemusi. • Üldistab ja kasutab analoogiat (kannab õpitud teadmisi üle sobivasse konteksti). • Leiab loodusteaduslikku infot, sõnastab probleeme ja uurimisküsimusi, planeerib ja teeb katseid või vaatlusi ning teeb kokkuvõtteid. • IKT-põhises õpikeskkonnas võtab kiirelt ja individualiseeritud tagasisidet. • Suutlikkus organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet. • Planeerib õppimist. • Kasutab õpitud erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. • Analüüsib ennast ning suudab eneseanalüüsi põhjal kavandada oma edasiõppimist. • Teadvustab ja kasutab oma õpistiili. • Hangib vajaminevat infot, analüüsib seda ja tõlgendab. • Kasutab õpitud uudsetes situatsioonides. • Loob ise jõukohaseid ülesandeid. • Kontrollib oma valikute sobivust. • Katsetab uusi oskusi. • Harjutab järjekindalt. • Analüüsib ennast. • On oma õpitegevuse juht. • Näeb ja analüüsib tehnoloogia seost erinevate teadmistega ning kogeb õpitu vajalikkust praktikas. • Korraldab tööd iseseisvalt alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuste analüüsiga. • Suutlikkus probleeme märgata ning lahendada. • Analüüsib ja hindab oma liigutusoskuste ja kehaliste võimete taset ning kavandab meetmeid nende täiustamiseks.
Suhtumise tasand
<ul style="list-style-type: none"> • On arusaam , et keerukaid ülesandeid on võimalik lahendada üksnes tema enda iseseisva mõtlemise teel. • Hindab ja arendab oma võimeid ning juhib oma õppimist. • On huvi liikumise/sportimise vastu. • Õpib uusi ja sobivaid liikumisviise.

Õppeainete kaudu suhtluspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand
Teab sõnavara loetu mõistmiseks ja enda arusaadavaks tegemiseks.
Oskuse tasand
<ul style="list-style-type: none"> • Väljendab ennast, mõistab teksti ja loob teksti. • Väljendab oma mõtet selgelt, lühidalt ja täpselt. • Sõnastab hüpoteese ja teoreeme. • Vormistab ülesande lahenduse. • Mõistab teksti: eristab olulist ebaolulisest ja otsib välja etteantud suuruse leidmiseks vajalikku infot. • Mõistab infot esitatuna erinevatel viisidel (tekst, graafik, tabel, diagramm, valem). • Suutlikkus infot seostada ja edastada. • Suutlikkus formaliseerida tavakeeles esitatud infot ja vastupidi: esitada matemaatiliste sümbolite ja valemite sisu tavakeeles. • Otsib loodusteaduslikku infot erinevatest allikatest, sh internetist ning analüüsib teavet ja hindab selle tõepärasust. • Vormistab korrekselt vaatlus- ja katsetulemused. • Esitab kokkuvõtted kirjalikult ja suuliselt • Kasutab teadusharule iseloomulikke mõisteid ja sümboleid korrekselt nii abstraktses teaduslikus kui ka konkreetse igapäevases kontekstis. • Väljendab ennast selgelt ja asjakohaselt erinevates suhtlusolukordades.. • Loeb ja mõistab teabe- ja tarbetekste ning ilukorjandust. • Kirjutab eri liike tekste. • Kasutab kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili. • Räägib kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. • Esitleb oma töid. • Võrdleb ja kaitsab aruteludes erinevaid seisukohti. • Kasutab ainealast oskussõnavara. • Mõistab teabetekste. • Kasutab mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut). • Kasutab kunstile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlgib“ sõnumeid ühest keelest teise. • Arvestab teistega, aitab vajaduse korral teisi. • On kogenud koos töötamise eeliseid. • Analüüsib oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja tööle. • Kasutab oskussõnavara. • On eneseväljendusoskus. • Loeb ja mõistab teabe- ja tarbetekste.
Suhtumise tasand
<ul style="list-style-type: none"> • Väärtustab õigekeelsust ja väljendusrikast keelt.

Õppeainete kaudu matemaatikapädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand
<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb matemaatilisi mõisteid ja seoseid.
Oskuse tasand
<ul style="list-style-type: none"> • Arvutab võõrkeeles ja suudab teha sisseoste võõrkeeles. • Uurib ning esitab katse- või vaatlusandmeid tabelitena ja arvjoonistena, analüüsib neid, leiab omavahelisi seoseid ning seob arvulisi näitajaid lahendatava probleemiga. • Koostab ja analüüsib arvjooniseid, esitades eri objekte ja protsesse, neid võrreldes ning omavahel seostades. • Ülesandeid lahendades kasutab matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades. • Sõnastab probleeme, arutleb lahenduste üle, põhjendab valikuid ja analüüsib tulemusi. • Analüüsib kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne.).

<ul style="list-style-type: none"> • Võrdleb ja liigitab erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutab sümboleid. • Analüüsib sporditehnilisi oskuseid. • Selgitab kehalise töövõime näitajaid ja sporditulemuste dünaamikat.
Suhtumise tasand
<ul style="list-style-type: none"> • On huvi matemaatika vastu, mõistab matemaatika sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

Õppeainete kaudu ettevõtlikkuspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand
<ul style="list-style-type: none"> • Omab ülevaadet loodusteadustega seotud elukutsetest ning vastava valdkonnaga tegelevatest teadusasutustest ja ettevõtetest. • Tunneb kunstivaldkonnaga seotud elukutseid ning institutsioone.
Oskuse tasand
<ul style="list-style-type: none"> • Meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilase igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamine, seisukohavõtt ja lahenduste otsimine, sh loovtöös. • Osaleb projektides, mis eeldavad omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest. • Viib ellu oma ideid ja eesmärke ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega. • Analüüsib vaadeldavate objektide omadusi: uurib objektide ühiseid omadusi, mille alusel sõnastab hüpoteesi ning otsib ideid hüpoteesi kehtivuse põhjendamiseks. • Oskab näha ja sõnastada probleeme, genereerida ideid ning kontrollida nende headust. • Uurib objekti erinevate parameetrite põhjustatud muutusi, hindab oma riske ja toimib arukalt. • Leiab ühele ülesandele erinevaid lahendusteid, mõtleb paindlikult ning genereerib ideid. • Arutleb loodusainete rakendusteaduslikel teemadel, kus ilmnevad abstraktsete teadusfaktide ja –teooriate igapäevaelulised väljundid. • Planeerib süsteemselt katseid ja vaatlusi ning analüüsib tulemusi. • Lahendab keskkonnaga seotud dilemmasid ja teeb pädevaid otsuseid, mis lisaks teaduslikele seisukohtadele arvestavad sotsiaalseid aspekte. • Näeb probleeme ja neis peituvaid võimalusi. • Püstitab eesmärke, genereerib ideid ning teostab neid. • Ideede teostamiseks valib sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega. • Katsetab ideede väljendamist ja esitlemist erineval moel. • Valib leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutab oma tugevaid külgi. • Planeerib oma tegevust, võtab vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuste eest. • Valmistab toode ideest kuni eseme valmimiseni. • Viib ideid ellu mitmesuguste ettevõtlusmudelite (üksikisiku tasandil toote disaini loomine, valmistamine ja müük; meeskonnatööna näiteks ajutise kohviku rajamine koolis, mingi toote kavandamine ning selle valmistamise organiseerimine klassis) kaudu. • Näeb probleeme ja leiab lahendusi. • Seab eesmärke, genereerib ideid ning leiab sobivaid vahendeid ja meetodeid nende teostamiseks. • Analüüsib oma kehaliste võimete ja liigutusoskuste taset, kavandab tegevusi ning tegutseb sihipäraselt tervise tugevdamise ja töövõime parandamise nimel. • On toimetulekuoskus ja riskeerimisjulge.
Suhtumise tasand
<ul style="list-style-type: none"> • On kujunenud vastutustunne. • On enesekindel ja julge. • On initsiatiivikas ja võtab vastutust. • Teeb eesmärkide saavutamiseks koostööd. • Viib tegevused lõpuni, reageerib paindlikult muutustele, võtab arukaid riske ning tuleb toime ebakindlusega. • Väärtustab uuenduslikke ja loovaid lahendusi. • Avatud loominguilistele ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele.

Rõhuasetused koolitõtajate tegevustes, mis on suunatud üldpädevuste kujundamisele

Väärtuspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Alusväärtused on igapäevaselt kõigile kättesaadavad, neid järgitakse tegevuste kavandamisel ning erinevaid töövorme kasutades arutatakse õpilastega alusväärtuste üle.
- Õpetajad arutavad tundides õpilastele eakohaselt päevakajalisi sündmusi või ühiskonnas ja maailmas esiplaanil olevaid aktuaalseid küsimusi. Arutelusid läbi viies õpetaja käsitleb mingi sündmuse, nähtuse või seisukoha erinevaid tahke, demonstreerides teatud mõtteviisi: igal nähtusel on mitu põhjendust, igal sündmusel on vähemalt mitu tõlgendust, igal seisukohal on vähemalt üks vastandseisukoht.
- Koolis keskendutakse teiste loomingu väärtustamisele eelkõige õpilaste suutlikkuse kujundamise kaudu vältida plagiaati kirjalike tööde koostamisel. Korrekse viitamissüsteemi kasutamist kirjalikes töödes jälgivad kõik õpetajad alates juba esimesest kooliastmest.
- Koolis kujundatakse õpilaste ilumeelt ühelt poolt koolis valitseva esteetilise õppekeskkonna kaudu. Teisalt järgitakse põhimõtet: eitatavad kirjalikud tööd peavad alati olema korrektselt ja esteetiliselt vormistatud.

Sotsiaalse pädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Vastutustunde kujundamine toimub koolis eelkõige kokkulepete sõlmimise ja kokkulepetest kinnipidamise jälgimise teel. Kokkulepete saavutamine tähendab osapoolte ärakuulamist ja teineteisega arvestamist (selle mõistmist, kas kokkulepet on võimalik täita) ning kõigi osapoolte kokkuleppega nõustumist. Oluline roll on selle juures õpetajatel asjakohases suhtlemises ja kannatlikkusel asju läbi rääkida ning järjekindluses kokkulepetest kinnipidamist jälgida.
- Demokraatliku mõtteviisi kujundamine õpilastes toimub igapäevase õppe- ja kasvatusprotsessi korralduse kaudu. Õppeprotsessi kavandamine on avalik, st õpilased peavad trimestri või poolaasta alguses teadma, mida õpitakse, millised on oodatavad õpitulemused, kuidas toimub hindamine ning millised on hindamiskriteeriumid. Kõik muutused õppeprotsessi käigus arutatakse õpilastega läbi. Välistatud on ootamatud kokkuvõtvad hindamised.
- Õpilasi käsitletakse õppeprotsessis partneritena, õpetajad võtavad trimestri, poolaasta õppeteema lõpus neilt tagasisidet õppeprotsessi läbiviimise kohta.
- Kehtestatud reeglite järgmisel näitavad õpetajad õpilastele ise eeskujuga. Õpilastelt ei nõuta reeglite täitmist, mida õpetaja ise ei täida. Näiteks, kuna õpilastelt nõutakse täpsust tundi tulekul, siis tundi ei hiline ka õpetajad.
- Eraldi tähelepanu pööratakse kõikides õppeainetes õpilaste koostööoskuste arendamisel meeskonnas töötamisel. Kui õpetaja on planeerinud õppemeetodina kasutada rühmatööd, siis peale selle läbiviimist järgneb peale rühmatöö tulemuste arutelu ka arutelu rühma kui meeskonna toimimise teemal ning tehakse järeldused edaspidiseks.

Enesemääratluspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Kõikides õppeainetes kasutatakse kujundava hindamise raames õpilaste enesehindamist, mille käigus õpilased õpivad määratlema enda tugevaid ja nõrku külgi ning kavandama parendustegevusi.
- Õpilastega läbiviidavad arenguestlused põhinevad õpilaste eneseanalüüsil, mille aluseks on e-kool ja tagasiside õpetajalt ja kaasõpilastelt.
- Kõikide õpilaste poolt koostatud kirjalikud tööd peavad sisaldama kirjalikku tagasisidet soorituse tugevuste ja nõrkuste kohta. Tagasisidet võib saada eelnevalt teadaolevate kindlate kriteeriumide põhjal õpetajalt, kaaslastelt või ka eneseanalüüsi korras.

Õpipädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Kõikides õppeainetes keskendutakse ühe olulisema õpipädevuse komponendi, funktsionaalse lugemisoskuse arendamisele. Eelkõige kujundatakse õpilastel oskusi leida informatsiooni teatmeteostest ja Internetist. Õpikuid käsitletakse koolis ühe teatmeteose liigina. Järgitakse põhimõtet, et õpitulemuste saavutamise kontrollimisel võivad õpilased, sõltuvalt õpitulemusest, kasutada vajalikke abimaterjale või vahendeid.
- Õpiraskuste esinemisel koostatakse esmase õpiabimeetmena õpilase ja õpetaja koostöös õpilasele kirjalik individuaalne arenguplaan raskustest ülesaamiseks. Individuaalne arenguplaan on õpilase ja õpetaja vabatahtlik kokkulepe ja on suunatud õpetaja konsultatsioonija tulemuslikumaks ärakasutamiseks.

Suhtluspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Klassiruumides ja õppetundides on võimalik kasutada õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni. Õpetajad suunavad õpilasi neid järjekindlat kasutama.
- Eraldi tähelepanu pööratakse õpilaste esinemisalase pädevuse kujunemisele. Järgitakse kahte peamist printsiipi: esinemine klassi ees on õpilasele vabatahtlik ja õpilane peab saama enne esinemist õpetajapoolset juhendamist ning peale esinemist personaalset tagasisidet. See, kas õpilased on valmis vabatahtlikult klassi ees esinema, sõltub eelkõige sellest, millise vaimse ja sotsiaalse õppekeskkonna õpetaja on suutnud luua. Õpilasi ei tohi panna vastu nende tahtmist esinemissituatsiooni, vaid neid tuleb juhendada ja toetada nii, et nad on valmis ise esinema.
- Õpilastel kujundatakse oskused anda kaasõpilastele konstruktiivset kirjalikku ja suulist tagasisidet. Tagasiside andmine toimub õpetaja juhendamisel, mille käigus järgitakse konstruktiivse tagasiside andmise reegleid.

Matemaatikapädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Kõikides ainetes pööratakse tähelepanu matemaatiliste esitusviiside (näiteks diagrammid) kasutamisele oma aines. Eraldi pööravad kõik õpetajad tähelepanu oma ainele ja õpilaste vanusest tulenevalt statistiliste andmetöötluse erinevatele meetoditele.
- Kõikides ainetes pööratakse tähelepanu õppeaines sisemiste seoste nägemisele ja esiletoomisele.

Ettevõtlikkuspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Tundides kasutatakse kogemusõppel põhinevaid aktiivõppe meetodeid, mis võimaldavad simuleeritud olukordades ennast proovile panna ja õpitud teadmisi ja oskusi rakendada.
- Õppeprotsessis kavandatakse ühe aine piires, kui ka õppeainete vahelisi projektipõhiseid õppemeetodeid, kus õpilased peavad meeskonnana saavutama tulemused.
- Tunnivälised üritused kavandatakse projektipõhisena, kuhu kaastakse õpilased ning järgitakse kõiki projektijuhtimise reegleid.

Lisaks üldpädevustele on „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 7, § 9 ja § 11 sätestatud pädevused kooliastmeti. Pädevused on kirjeldatud järgnevalt.

Esimese kooliastme lõpus õpilane:

- 1) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
- 2) tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
- 3) teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
- 4) oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
- 5) suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
- 6) mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitud väljendeid ja lihtsamaid fraase;
- 7) arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;
- 8) käitub loodust hoidvalt;
- 9) oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;
- 10) oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
- 11) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid;
- 12) oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;
- 13) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;
- 14) oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;
- 15) teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.

Teise kooliastme lõpus õpilane:

- 1) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
- 2) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
- 3) väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;
- 4) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
- 5) oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
- 6) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
- 7) tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsust ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;
- 8) on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
- 9) väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
- 10) oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
- 11) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
- 12) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- 13) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
- 14) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- 15) on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.

Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

- 1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
- 2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;
- 3) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajadusel asjakohast nõu;

- 4) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärged ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
- 5) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õige kirjareegleid;
- 6) valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
- 7) suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite ning esitusviiside kasutamist;
- 8) mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- 9) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
- 10) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;
- 11) on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
- 12) suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
- 13) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
- 14) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

4. Õppe- ja kasvatuspõhimõtted

4.1. Õppe korraldamisel lähtub kool põhimõttest, mille kohaselt õpilase liikumisel klassist klassi, ühelt kooliastmelt teisele ei ole kooli õppekavast lähtuvaid takistusi.

4.2. Koolis ja väljaspool kooli toimuva õppe ja kasvatuse korraldamisel lähtub kool riiklikes õppekavades ja teistes õigusaktides õppekeskkonnale sätestatud nõuetest.

4.3. Põhikoolis on õppekava läbimiseks arvestatud üheksa aastat.

4.4. Õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana, tingimusel et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.

4.5. Kooli õppekava alusel munitsipaal- või riigikoolis toimivas põhi- või keskkooliõppes osalemise eest ei tohi nõuda kaasrahastamist õpilaste või vanemate poolt. Koolis korraldatava tegevuse puhul, mis ei ole

kooli õppekava osa (edaspidi õppekavaväline tegevus), võib kulude katmine toimuda kooli põhimääruses sätestatud tingimustel ja korras õppekavavälises tegevuses osalejate kaasrahastamisel.

4.6. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I kooliastmes

4.6.1. Esimeses klassis on õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseosku ja õpimotivatsiooni. Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
- õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
- eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
- põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
- õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

4.6.2. Õppetöö korraldamise alus võib esimeses kooliastmes olla üldõpetuslik tööviis. Sõltuvalt õpilaste ettevalmistusest võib kasutada ka aineõpetuslikku tööviisi või üld- ja aineõppe kombineeritud varianti.

4.7. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmes

4.7.1. Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmises- ja tegevusvaldkondade vastu. Teises kooliastmes keskendutakse:

- õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
- huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
- õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

4.7.2. Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

4.8. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmes

Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida. Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- õpimotivatsiooni hoidmisele;
- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;

- erinevate õpistrateegiatega teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

4.9. Õppetegevust kavandades lähtuvad õpetajad üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 2 sõnastatud alusväärtustest. Õppetegevust kavandades toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega.

4.10. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus). Toetatakse eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühisväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõttu.

4.11. Õpetamist mõistetakse kui õppekeskkonna ja õppetegevuse organiseerimist viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik omandada kavandatud õpitulemused.

4.12. Kasvatust mõistetakse kui õpilase suhete kujundamist teda ümbritseva maailmaga. Edukas väärtuskasvatus eeldab kogu koolipere, õpilase ja perekonna vastastikust usaldust ning koostööd. Hoiakute kujundamise võtmeisik on õpetaja, kelle ülesanne on pakkuda isiklikku eeskujut, toetada õpilaste loomupärast soovi enda identiteedis selgusele jõuda ning pakkuda sobiva arengukeskkonna kaudu tuge erinevates rühmades ja kogukondades ning kogu ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarenemiseks.

4.13. Õpet korraldatakse ka väljaspool kooli ruume (kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.

4.14. Põhikoolis õpet kavandades ja ellu viies:

4.14.1. arvestatakse õpilase taju- ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, terviseseisundit, huvi ja kogemusi;

4.14.2. arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks;

4.14.3. võimaldatakse õpilastele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;

4.14.4. kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistöid ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;

4.14.5. luuakse võimalusi õppimiseks ja toime tulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpetaja, õpilane-õpilane);

4.14.6. kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet jms);

4.14.7. kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;

4.14.8. kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades sealjuures igäühe individuaalsust.

4.15. Õppetund on kooli päevakavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õppeks ettenähtud ajavahemik. Juhendatud õpe on kooli määratud viisil toimuv õpe, näiteks loeng, individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe ja õppekäik, mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui ka pedagoog. Õppetunni arvestuslik pikkus on 40 minutit. Õppetund vaheldub vahetunniga. Õppetunni võib jagada mitmeks osaks ning kuni kaks õppetundi võib toimuda järjest, ilma vahetunnita. Vahetunni pikkus on vähemalt kümme minutit iga õppetunni kohta.

5. Tunnijaotusplaan

5.1. Klassides kus ei rakendata „Põhikooli riiklikku õppekava“ § 15 lõiget 5, ning kus õpilaste kodune keel on eesti keel

Ained	1. klass	2. klass	3. klass	I KA	Kohustuslik	4. klass	5. klass	6. klass	II KA	Kohustuslik	7. klass	8. klass	9. klass	III KA	Kohustuslik
eesti keel	7	6	6	19	19	5	3	3	11	11	2	2	2	6	6
kirjandus	0	0	0	0	0	0	2	2	4	4	2	2	2	6	6
A-võõrkeel	0	1	3	4	3	3	3	3	9	9	3	3	3	9	9
B-võõrkeel	0	0	0	0	0	0	0	3	3	3	3	3	3	9	9
matemaatika	4	5	6	15	10	6	6	5	17	13	5	5	5	15	13
loodusõpetus	1	1	1	3	3	2	2	3	7	7	2	0	0	2	2
geograafia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	5	5
bioloogia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	5	5
keemia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	4	4
füüsika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	4	4
ajalugu	0	0	0	0	0	0	1	2	3	3	2	2	2	6	6
inimeseõpetus	0	1	1	2	2	0	1	1	2	2	1	1	0	2	2
ühiskonnaõpetus	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1	2	2
muusika	2	2	2	6	6	2	1	1	4	4	1	1	1	3	3
kunst	2	1	1,5	4,5	4,5	1	1	1	3	3	1	1	1	3	3
tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõp.	1	2	1,5	4,5	4,5	1	2	2	5	5	2	2	1	5	5
kehaline kasvatus	2	3	3	8	8	3	3	2	8	8	2	2	2	6	6
Tegelik/kohustuslik maht	19	22	25	66	60	23	25	29	77	73	29	32	31	92	90
Lubatud suurim koormus nädalas/astmes	20	23	25	68	25	28	30	83	30	32	32	94			

Vaba tunniressurssi (sh. õppetunni 45 min. arvestuslikust pikkusest vabanenud tunniressurss, igast tunnist 5 min) **kasutatakse:**

- täiendavaks õppeks matemaatikas.
- juhendatud õppeks, näiteks individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe ja õppekäik, mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui ka pedagoog või;
- läbivate teemade käsitlemiseks;
- loovus – ja huvitundide ning valikainete õppeks.

Vaba tunniressurssi kasutamine kooliastmeti:

I aste – matemaatika, inglise keel, loovustunnid, õpiabi eesti keeles ja matemaatikas, liikumine õues (vähemalt 60 min nädalas), õppekäigud, õuesõpe

II aste – matemaatika, huvitunnid, informaatika, õpiabi eesti keeles ja matemaatikas, liikumine õues (vähemalt 40 min nädalas), õppekäigud, õuesõpe

III aste – matemaatika, valikained, loovtöö, informaatika, õpiabi eesti keeles ja matemaatikas, liikumine õues, õppekäigud, õuesõpe

6. Liikluskasvatuse teemad ja nende käsitlemise maht

Vastavalt „Liiklusseadusele“ § 4 lg 1 on liikluskasvatuse eesmärk kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on:

- 1) ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;
- 2) teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

Kooli rolliks on vastavalt „Liiklusseadusele“ § 4 lg 2 viia läbi laste liikluskasvatust ja valmistada neid ette ohutuks liiklemiseks.

Kooli poolt läbi viidav liikluskasvatus toimub vastavalt ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 20.10.2011. a määrusega nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“.

Maanteamet soovib liikluskasvatuse teemade kaudu kujundada alljärgnevad üldised teadmised ja oskused ohutusk liiklemiseks kooliastmeti.

I kooliastme lõpuks õpilane:

- Teab hädaabi numbrit (112), oskab ohust teatada;
- Oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;
- Oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed, vajadusel ujumisrõngast, päästevesti;
- Oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada;

- Oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluisudega sõitmiseks ohutut kohta;
- Oskab ohutult liikuda/liigelda märjal, libedal, lumisel teel;
- Oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada;
- Oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust;
- Oskab eristada valet/ohulikku liikluskäitumist õigest/ohutust käitumisest.

II kooliastme lõpuks õpilane:

- Oskab ohust kiiresti ja korrektselt teatada;
- Oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi-, mopeedijuhile kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- Oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
- Oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;
- Oskab valida tee sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
- Oskab hinnata sõiduki liikumiskiirust ja määrata vahemaid;
- Tunneb/teab/mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile);
- Oskab leida informatsiooni ja lisamaterjali ohutusalaste teemakäsitluste kohta;
- Oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja kuidas ohtu vältida.

III kooliastme lõpuks õpilane:

- Väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas;
- Oskab ohust teatada ja hinnata ohuolukorda;
- Oskab vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvuse omadusi;
- Oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mootorratturi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- Teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ja mopeedijuhile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;
- Oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks;
- Kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;
- Mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile, mopeedijuhile);
- On teadlik ohutusalastest kampaaniatest ning annab hinnangu ajas muutuvate hoiakute kujunemise kohta;
- Oskab leida informatsiooni ja võrrelda Eesti (liiklus) ohutusalast olukorda teiste riikidega.

Liikluskasvatuse teemad on tuletatud „Põhikooli riikliku õppekava“ läbivast teemast „Tervis ja ohutus“ ning maanteeameti soovistest liikluskasvatuse osas ning „Liiklusseadusest“.

Vabariigi Valitsuse 20.10.2011. a määrusega nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 5 lg 3-5 on esitatud liikluskasvatuse sisu kooliastmeti:

1) Põhikooli esimeses astmes on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskonnast (maht tundides 4);

2) Põhikooli teises ja kolmandas astmes on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine (maht tundides 4).

Ainekavades määratletakse liikluskasvatuse detailiseeritud teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides. Klassi- ja koolivälised liiklusosalased üritused kavandatakse kooli üldtööplaanis, nende läbiviimise eest vastutab kooli juhtkond. Klassi- ja koolivälised üritused ei kajastu liikluskasvatuse teemade mahus.

7. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted

7.1. Läbivad teemad

7.1.1. Läbiv teema «Elukestev õpe ja karjääri planeerimine»

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvus õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Õpilast suunatakse:

- 1) teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele;
- 2) arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisioskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
- 3) arendama oskust seada endale eesmärgid ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
- 4) kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
- 5) tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes aitab õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, õpioskuste arendamisele ning esmaste kutsevalikutega seostamisele. Õpilasi juhitakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia. Tähtis on käsitleda töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks. Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus saada kutsenõustamist.

7.1.2. Läbiv teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“

Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Õpilast suunatakse:

- 1) aru saama loodusest kui terviksüsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- 2) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
- 3) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- 4) arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklike keskkonnavalaseid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele;
- 5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimis-valikuid ja eluviisi.

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes tugineb õpilase kogemustele, igapäeva elu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Õppe ja kasvatuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele. Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnavalast otsustamisoskust. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele. Eesmärk on kujundada arusaama loodusest kui tervik-süsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud. Õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma

elukeskkonda ning eetiliste, moraalsete ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäevaelu probleemide lahendamisel.

7.1.3. Läbiv teema «Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus»

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Õpilast suunatakse:

- 1) väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusele põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaldatut lahendamist;
- 2) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama;
- 3) tunda õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
- 4) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;
- 5) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
- 6) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemisse.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskne saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine vms. Lähtudes paikkonna võimalustest, tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on oluline toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks. Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi. Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele. Tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel. Kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning teda julgustatakse neis tegevustes osalema.

7.1.4. Läbiv teema «Kultuuriline identiteet»

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuri-teadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisaadi kujundajana ning kultuuride muutumist

ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasivijjana ja kultuuride vahendajana;
- 2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
- 3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingusse, taunima diskrimineerimist;
- 4) tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
- 5) teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- 6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on oluline pakkuda õpilasele võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone. Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombes on omased teatud kultuurile. Õppe ja kasvatusega kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse. Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on tähtis kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse respektierima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit. Õppes ja kasvatuses leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes on keskne aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel. Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

7.1.5. Läbiv teema „Teabekeskond“

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
- 2) valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
- 3) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- 4) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskondi;
- 5) arendama kriitilise teabeanalüüsi oskust.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskmes õpilase igapäevane teabekeskond. Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust teabekeskonnas. Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete suhtluse märki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest. Samuti harjub õpilane mõistma, millised seaduspärasused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas internetis. Läbiva teema rõhuasetused toetavad I kooliastmes inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisoskuste kujundamist. Õpilase eakohast mediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on käsitluse keskmes avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine. Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi. Teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolle ühiskonnas, sealhulgas majanduselus, ning kasutama meediat teabeallikana. Senisest olulisemaks muutub teabe usaldusväärsuse kriitiline hindamine, kuna õpilane hakkab leitud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides). Õpetus ja kasvatus töötab aitavad õpilasel mõista internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks. Läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud probleematilisi olukordi (eraellu sekkumine, vääртеabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

7.1.6. Läbiv teema «Tehnoloogia ja innovatsioon»

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õpilast suunatakse:

- 1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
- 2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- 3) aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;

- 4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes;
- 5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi *IKT*) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- 6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, vormistades arvutiga loovtöid. Soovitav on kasutada eelkõige frontaalset õpetamismeetodit ning mängulisi arvutiprogramme. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes põhineb eelkõige kooli ja õppetööga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses. Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes kujundab *IKT* rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes. Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse *IKT* rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid. Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid *IKT* vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

7.1.7. Läbiv teema „Tervis ja ohutus“

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

- a) Tervisekasvatus põhineb õpilaste tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.
- b) Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

Õpilast suunatakse:

a) tervise valdkonnas:

- 1) terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;
- 2) kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldisi sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;
- 3) teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
- 4) leidma ning kasutama usaldusväärset terviseteadet ja abiteenuseid;
- 5) teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.

b) ohutuse valdkonnas:

- 1) tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;

- 2) vältima ohuolukordadesse sattumist;
- 3) kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
- 4) omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
- 5) kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid;
- 6) tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õppija omandab eakohased teadmised ja oskused seondvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak. Selles vanuses on tähtis, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjusti oma igapäevases keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt. Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel II kooliastmes pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus). Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja demonratsioonid. Õppetööd ainetundides saavad täiendada noortelt noortele metoodikal põhinevad tunnivälised projektid.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud. Tähtsal kohal on ka õpilastega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste maksimaalne kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustesse.

7.1.8. Läbiv teema «Väärtused ja kõlblus»

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpilast suunatakse:

- 1) tunnustama väärtusi, kõlblisi norme ja viisakusreegleid;
- 2) analüüsima süstemaatiliselt kõlblisi norme ja väärtusi;
- 3) arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
- 4) juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
- 5) osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;

6) reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbeliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on rõhk iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust. Õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.

Läbiva teema käsitlemisega II kooliastmes teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu. Erinevaid vaatenurki pakkuva käsitluse kaudu taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike kõlbeliste normide taustal. Õpilase mõttearendustesse tuleks suhtuda paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamusi. Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud. Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale. Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes toob selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbeliste normide ühiskondliku ning ajaloolis-kultuurilise mõõtme. Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse. Sobilik on teha uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgsemalt.

7.2. Läbivate teemade käsitlemise üldised põhimõtted

Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineüleised ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- 1) õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi;
- 2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
- 3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;

4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatöona;

5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälisest õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

Aineõppel põhinev läbivate teemade kasutamine arvestab ainekavades toodud seoseid läbivate teemade taotlustega ning õppeainete ja ainevaldkondade vahelise lõimingu vajadust läbivate teemade käsitlemisel. Läbivate teemade taotluste elluviimine toimub ka valikainete kaudu. Õppeainete ja ainevaldkondade panus läbiva teema käsitlemisse on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev.

Õpikeskkonna korraldamise kaudu luuakse võimalused läbivate teemadega tegelemiseks. Läbivate teemade taotluste elluviimiseks kasutatakse nii vaimset, sotsiaalset kui ka füüsilist õpikeskkonda. Klassi- ja koolivälisel tegevusel põhinev läbivate teemade käsitlemine toimub projekti- ning partnerlustegevuste kaudu, mille eesmärgid ja tulemused on seotud läbivate teemade taotlustega.

7.3. Distsantsõppe korraldus

Kavandatud on distantsõppeks vajalikud nõuded ja on olemas tagasiside õpilase koduse tehnilise valmisoleku võimalustest.

Isikuandmeid töödeldakse virtuaalkeskkonnas kogu kooli õppetöö korraldamisel ja distantsõppes selleks eraldi nõusolekuid ei küsita. Üksikute erijuhtumite korral ei paku kool alternatiivseid lahendusi ning ei korralda ümber oma tavapärasest õppetööst. Keskkonnad, mida kool kasutab kogu õppetöö korraldamiseks on eKool, kooli domeeniga meiliaadressid ning kodulehel loetletud e-keskkonnad. Distsantsõppes võib õpetaja kasutada ka Facebooki (sh Instagrammi) gruppe, kus õpetaja ja õpilased saavad omavahel mõtteid ja kogemusi vahetada.

Tundide voogedastamine põimõppe ja distantsõppe korral toimub avaliku ülesande täitmiseks ning ei vaja eelnevaid nõusolekuid.

Distsantsõppe korral toimub kogu õppetöö virtuaalselt, põimõppe läbiviimise otsustab õpetaja. Klassiruumis toimuva tunni edastamisel suunab õpetaja arvutikaamera nii, et õpilased ei oleks kogu aja näoga otse kaamerasse (nt selja tagant) või näitab vaid õpetajat. Distsantsõppes tunni salvestamine ja salvestiste jagamine ei ole ilma eelneva kokkuleppeta lubatud. Distsantsõppe korral on tagatud tugiteenuste ja teiste teenuste kättesaadavus.

8. III kooliastme läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted ning temaatilised rõhuasetused

Põhikooli lõpetamise tingimuseks on, et õpilane on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö. Õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või kollektiivselt.

Loovtöö tähendab uurimust, projekti, kunstitööd või muud taolist, mis lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv. Uurimus eeldab materjali kogumist, analüüsimist/süsteematiseerimist ja üldistamist ning järelduste tegemist. Projekt eeldab projekti kavandamist, läbiviimist ja tagasisidestamist. Kunstitöö eeldab idee loomist, teose valmistamist ning selle esitlemist näitusena.

Loovtööna ei piisa ainuüksi loodu esitamisest vaid sellele tuleb lisada kirjalik töö, mis võimaldavad mõista, et loovtöö on läbivatest teemadest lähtuv ning õppeaineid lõimiv. Loovtöö peab vastama kooli õpilastööde koostamise ja vormistamise juhendile.

Õpilane valib temaatika, milles ta planeerib loovtööd. Seejärel valib ta juhendaja ning teeb täpsema teemavaliku. Juhendaja tutvustab õpilasele loovtöö kavandamise, teostamise ja vormistamise juhendit ning annab õpilasele õppematerjali valitud teema kohta. Õpilane tutvub vastavasisulise kirjanduse, varasemate loovtöödega ja koostab loovtöö kavandi. Õpilane teeb koos juhendajaga valiku, millisele aspektile valitud teema raames loovtöös keskendutakse ning milline loovtöö teostatakse.

Olles tutvunud varasemate loovtöödega, sõnastab õpilane idee, koostab tegevuskava idee/ülesande lahendamiseks, teostab idee ja vormistab selle. Õpetaja tutvub tulemusega ja vajadusel viib sisse korrektiivid. Õpilane seostab enda loovtöö varasemate samas teemavaldkonnas tehtud töödega, esitab võrdluse ja toob välja enda loovtöö unikaalsuse valitud teemavaldkonna osas. Juhendaja annab loovtööle heakskiidu. Loovtöö säilitatakse kooli raamatukogus.

9. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted

Iga õppeaasta alguses kavandatakse ülekoolilised ja koolidevahelised projektid (üritused) kooli üldtööplaanis.

Projektid võivad olla:

- uurimisprojektid – on suunatud teadmiste hankimisele (näiteks: kooliesisel haljasalal oleva murukamara liigirikkuse väljaselgitamine);
- teostusprojektid – on seotud uue objekti loomisega või ürituse ettevalmistamise ja läbiviimisega (näiteks näidendi ettevalmistamine kooli näidendite konkursile);
- hindamisprojektid – tegelevad olemasolevate nähtuste, eksperimentide või teostatud muutuste hindamisega ja ettepanekute tegemisega (näiteks õpilaste hinnangute ja ootuste väljaselgitamine õpilasesinduse poolt tehtavasse ühel õppeaastal).

Kõikidel projektidel on kindlaks määratud projektijuht, kelle ülesanne on koostöös projektirühmaga määratleda projekti (ürituse) eesmärgid lähtuvalt üldpädevustest. Projektile peab olema selge eesmärk ja kindlad ajapiirid. Projekt peab olema kavandatud nii, et saab aru projekti ideest, eesmärgist ja tulemusest ning selgelt on toodud esile tegevused eesmärgi saavutamiseks ning tegevuste täitmiseks vajalik aeg ja

vajalikud vahendid ning eeldatavad kulutused. Peale projekti toimumist viiakse läbi selle tulemuste analüüs lähtuvalt püstitatud eesmärkidest (määratletakse tulemuste ja protsessi tugevused ja nõrkused) ning kavandatakse parendustegevused edaspidiseks.

Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid kavandatakse kirjalikult, järgides alljärgnevat struktuuri:

1. Projekti vajaduse põhjendus. Mis on seni tehtud (näiteks varem tegutsenud projektirühmade poolt).
2. Eesmärk - Kirjeldada, millised on projekti eesmärgid lähtuvalt üldpädevustest.
3. Tulemused - Kirjeldada, millised on oodatavad ja mõõdetavad tulemused. Tulemused on sisuliselt eesmärgid, mis on muudetud mõõdetavaks. Kui on jõutud tulemusteni, siis võib öelda, et eesmärgid on saavutatud.
4. Tegevused - Näidatud on tegevused, et saavutada eesmärgid (tulemused).
5. Detailne ajakava, mis sisaldab ka vastutajaid. Igale tegevusele on ajakavas üks konkreetne vastutaja, kes võib teisi vajadusel kaasata, aga kes jälgib, et antud tegevus saaks tähtajaks ja kvaliteetselt tehtud.
6. Organisatsioon - Kirjeldatakse, kuidas toimub projekti juhtimine, kes on osalejad, kus projekt toimub ja keda kaasatakse koostööpartneriteks.
7. Eelarve - See peab olema realistlik. Projekt peab olema üles ehitatud nii, et planeerimisel arvestataks olemasolevate ressurssidega. Enamasti ei saa projekti korral arvestada rahaliste vahenditega. Sellisel juhul on mõistlik nimetada töövahendid, mida kasutatakse. Kui saadakse vahendeid mujalt, siis tuleb seda näidata. Rahaliste vahendite kavandamise puhul tuleb konkreetselt näidata, kuidas neid kasutatakse ja kust need rahalised vahendid tulevad (kooli eelarve, sponsorid jne). Peab jälgima, et nende rahaliste vahendite planeerimine oleks realistlik.
8. Tulemuste hindamine - Näidatakse, kuidas toimub tulemustele hinnangu andmine ning millal võib öelda, et projekt õnnestus, millal mitte.

Kirjutatud projekti kavand peab olema

- suhteliselt lühike (üldjuhul 2-5 lehekülge), et seda oleks võimalik kergesti tervikuna haarata;
- hästi liigendatud, nii et oluline on selgelt esile toodud.

Projekti teostuse planeerimisel on projektirühma juhil otstarbekas jälgida järgmist skeemi:

- Esmalt tuleb panna tegevused ja tulemused nende loogilisse ajakavasse ja omavahel sõltuvusse.
- Igale tegevusele ja tulemusele tuleb määrata vastutaja. Kui tulemus on nii suur, et sellele ei saa määrata ühte vastutajat, tuleb jagada see väiksemateks osadeks.
- Iga tegevus tuleb jagada nii väikesteks osadeks, et saaks küllalt selgelt määratleda, kui palju see tegevus aega võtab.
- Järgnevalt toimub ajakava täpsustamine koos projektirühma liikmetega. Jälgida tuleb, et plaan mahuks etteantud raamidesse ja et projektirühma liikmed oleks ühtlaselt koormatud, eelistatult neile sobivate tegevustega.
- Planeeritakse vahendid ja kulutused ning vajadusel viiakse tegevuskavasse muudatused.

- Kui muudatusi ei ole vaja teha, kinnitab projektirühm tegevuskava.

Kirjalikud vormistatud projekti alusel toimub selle arutelu ja järgnev otsustamine, kas antud projekt on koolis teostatav. Kavandatud projektile annab hinnangu koolidirektor või tema pool delegeeritud isikud.

Projekti kavandile hinnangu andmisel tuleb jälgida järgmisi aspekte:

- Projekt on vormistamine vastavalt esitatud nõuetele.
- Eksisteerib projekti eesmärkide ja tulemuste kooskõla.
- Jälgida tuleb seda, kas kõikide oodatavate tulemuste saavutamiseks on olemas ka kate tegevuste näol.
- Ajakava realistlikkust.
- Jälgida tuleb seda, kas igal tegevusel on ajakavas vastutaja.
- Projektirühmal on olemas juht, projekti elluviimist jälgitakse, kogunetakse projektirühma koosolekuteks jne.
- Ressursid on realistlikult planeeritud.
- Projekti hindamise kriteeriumid võimaldavad kindlaks määrata selle kas projekt õnnestus või mitte.

Kui koolidirektor või tema poolt delegeeritud isikud on projekti heaks kiitnud, siis lisatakse projekt üldtööplaani ning asutakse seda teostama.

10. Õppe ja kasvatus korraldus (sealhulgas projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg), lähtudes riiklikus õppekavas esitatud nõuetest ning kogupäevakooli integreeritud mudelist.

Õppe ja kasvatus korraldus

Suures osas on õpe on korraldatud viisil, kus kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel eristades tavapäraseid ainetunde. Kasutatakse ka üldõpetust, kus erinevate ainete vahele teravaid piire ei tõmmata, vaid neid lõimitakse teema põhisedelt.

Võimalusel rakendatakse lennupõhist õpet. Õpe toimub igale õpilasele jõukohases rühmas ja individuaalsest vajadusest lähtuvalt, st lennud ei jagune paralleelklassideks, vaid õpperühmad moodustatakse paindlikult, lähtudes õpilaste motivatsioonist eri õppeainetes ja töökorralduse otstarbekusest.

Kogupäevakoolis on ainetunnid, liikumine, loovad tegevused ja huviharidus vaheldusrikkalt ühendatud.

Projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajaliku aja kavandamisel lähtutakse ainevaldkonna kavast ja võimalusel kasutatakse selleks energiavahetundi.

Energiavahetund – organiseeritud aeg mis jääb väljapoole õppetunde. Energiavahetunni arvestuslik pikkus õppetundide vahel on 40 minutit.

Õppetundide keskel ja pärast tunde on õpilasel võimalus osaleda erinevates huviringides, loengutes, viktoriinides, klassidevahelistel võistlustel, saada õpiabi, olla kaasatud liikumisvahetundides värskes õhus või kooli rekreatsiooni aladel.

Energiavahetunnile planeeritakse tegevusi mis toetavad õppija individuaalset ja sotsiaalset arengut, kriitilise mõtlemise, loovuse ja ettevõtlikkuse kujundamist ning lähtuvad õppekava üldpädevustest ja alusväärtustest.

Selline keskkond

- soodustab lapse õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist
- toetab õpilase tunnetusliku, kõlbelise, füüsilise ja sotsiaalse arengu ning tervikliku maailmapildi kujunemist.
- aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning valmistab ja innustab teda jätkama õpinguid ning täiendama end kogu elu jooksul.

11. Hindamise korraldus

11.1. Õpilase hindamine

Koolis järgitakse õpilase hindamisel „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 29 sätestatud ning juhendatakse „Põhikooli riiklikust õppekavast“ § 19 - § 22.

Hindamise eesmärk on:

- 1) toetada õpilase arengut;
- 2) anda tagasisidet õpilase õppe edukuse kohta;
- 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- 4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
- 5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- 6) anda alus õpilase järgmise klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Hindamise, „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 29 lõikes 2 sätestatud hindedüsteemist erineva hindedüsteemi kasutamise, hindamisest teavitamise, täiendavale õppele jätmise, järgmise klassi üleviimise ning klassikursust kordama jätmise üldised tingimused ja kord on sätestatud riiklikes õppekavades. „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ § 29 lõike 4 kohaselt on kooli õppekavas sätestatud täpsustatud tingimused ja kord. Hindamisest teavitamine on sätestatud kooli kodukorras.

11.2. Kujundav hindamine

Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundava hindamise käigus antud tagasiside toetab õpitulemuste omandamist õppeprotsessi jooksul. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega.

Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad pedagoogid õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist.

Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.

Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta.

1.-3. klassini rakendatakse kujundava hindamise põhimõtteid ja numbrilisi hindeid ei panda. Kujundava hindamisena mõistetakse seejuures tegevusi, mille abil kogutakse andmeid õpilaste eelteadmiste kohta ja antakse neile tagasisidet õppimise tulemuslikkuse kohta. Õpilasi motiveeritakse ja toetatakse edasisele õppimisele, aidates neil teadvustada oma vajadusi, seniseid saavutusi ning vajakajäämisi ja kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed.

Numbriliste hinnangute asemel:

- antakse õpetaja poolt suulist ja kirjalikku tagasisidet, tunnustades edusammude puhul ja näidatakse ära suunad, kus õpilane peab ennast arendama;
- rakendatakse koolisiseseid tasemetöid, mille tulemused esitatakse punktidenähtude või protsentidenähtudega;
- rakendatakse õpilase suulisi ja kirjalikke enesehinnanguid ning neist lähtuvate eesmärkide püstitamist järgneva õpinguperioodiks.

4.-6. klassini rakendatakse kujundava hindamise põhimõtteid ja numbrilisi hindeid ei panda oskusainetes (kehaline kasvatus, käsitöö ja tehnoloogia õpetus, kunstiõpetus, muusikaõpetus). Teistes ainetes rakendatakse kujundava hindamise põhimõtteid koos numbrilise hindamisega.

7.-9. klassis rakendatakse kujundava hindamise põhimõtteid koos numbrilise hindamisega.

11.3. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus

Õpilase (ainealaseid) teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas (õppekavas) toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi

võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes. Ainealaste teadmiste ja oskuste hindamise tulemusi väljendatakse vastavalt koolisisesele hindamissüsteemile vastavate numbriliste hinnetega.

11.4. Kokkuvõttev hindamine

Kokkuvõttev hindamine on hinnete koondamine trimestrihinneteks ning trimestrihinnete koondamine aastahinneteks.

Kokkuvõttev hindamine ainetes kus kasutatakse kujundava hindamise põhimõtteid ja numbrilisi hindeid ei panda on tagasisidestavate hinnangute koondamine poolaasta hinnanguteks ning poolaasta hinnangute koondamine aasta hinnanguteks.

Õpilast ja piiratud teovõimega õpilase puhul ka vanemat teavitatakse kokkuvõtvatest hinnetest ja tagasisidestavatest hinnangutest kooli kodukorras sätestatud korras.

Kui õppeperioodi keskel on õppeaine trimestrihinne või poolaastahinnang jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse aastahinde või -hinnangu väljapanekul vastaval trimestril või poolaastal omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele „nõrk” või antakse tulemustele samaväärne sõnaline hinnang.

Trimestrihinnete või poolaastahinnangute alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õppenõukogu teeb oma otsuse „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 22 lõigetes 8 – 13 sätestatud tingimustel ja korras.

12. Kasutatav hindedüsteem ja hinnete viie palli süsteemi teisendamise põhimõtted

1.-3. klassini rakendatakse kujundava hindamise põhimõtteid ja numbrilisi hindeid ei panda. 4. -6. klassini rakendatakse kujundava hindamise põhimõtteid ja numbrilisi hindeid ei panda oskusainetes. Teistel juhtudel hinnatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja vilumusi viiepallisüsteemis, kus hinne «5» on «väga hea», «4» – «hea», «3» – «rahuldav», «2» – «puudulik» ja «1» – «nõrk».

Hindamisel viie palli süsteemis:

1) hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teematika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;

2) hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teematika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;

3) hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teematika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus ning

4) hindegaga „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasise õppimisel või edasises elus ja

5) hindegaga „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda õpilasel oluliste raskusteta hakkamasaamist edasise õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub ja

Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindegaga „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindegaga „4” 75–89%, hindegaga „3” 50–74%, hindegaga „2” 20–49% ning hindegaga „1” 0–19%.

13. Tulemuse hindamine hindegaga „nõrk” ning järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord

Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindegaga „nõrk”.

Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik” või „nõrk” või „ma” või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus 10 õppepäeva jooksul järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks ja märgitakse „0”

Järelevastamine ja järeltöö asendab eelneva hinde, tingimusel, et järelevastamise või järeltöö käigus saadud hinne on eelmisest tulemusest parem. Koolis järgitakse põhimõtet, et õpilaste soovi õppida tuleb toetada ning eriti toetatakse õppimist, mis püüdleb senisest parema tulemuse suunas. (Erandtingimused on kirjas kooli hindamisjuhendis.)

14. Nõuded õpilase käitumise kohta õpilasele ja vanemale kirjaliku tagasiside andmise kord ning hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord

Nõuded õpilase käitumisele on esitatud kodukorras.

Käitumise kohta antakse kirjalikku tagasisidet õpilasele ja vanemale vastavalt vajadusele või vähemalt kaks korda õppeaastas.

Käitumise kohta esitatakse informatsioon lähtudes oodatava käitumise kirjeldustest. Tagasisides kirjeldatakse õpilase käitumise tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning ettepanekuid edaspidiseks tegevuseks, mis tootavad õpilase käitumise kujunemist.

Käitumisest teavitamisel lähtub kool *Haldusmenetluse seaduses* § 25 - § 32 sätestatust.

Õpilast ja tema vanemat teavitab kool käitumisest elektroonilise õppeinfosüsteemi (e-Kooli) vahendusel, vajadusel kasutab ka teisi infokanaleid (e-mail, telefon jms.).

Kui õpilasel ja tema vanemal ei ole võimalik saada teavet käitumisest elektroonilise õppeinfosüsteemi vahendusel, siis saavad nad koolile esitada vastava teabenõude. Õpilase ja/või vanema teabenõude alusel antakse õpilasele teavet käitumisest elektroonilise õppeinfosüsteemi väljavõttena. Väljavõtte elektroonilisest õppeinfosüsteemist toimetatakse õpilase kätte. Väljavõtte elektroonilisest õppeinfosüsteemist saadetakse vanemale õpilase kaudu, kui õpilane on vähemalt 10 aastane. Noorema õpilase puhul saadetakse väljavõtte elektroonilisest õppeinfosüsteemist postiga, kui vanemaga ei ole kokku lepitud teisiti.

Hinnete ja hinnangute vaidlustamine ning vaidemenetlus toimub „Haldusmenetluse seaduses“ § 71 - § 87 sätestatud kohaselt.

15. Õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

Teavitamisel juhendatakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 55 sätestatust. Õpilaste ja vanemate teavitamine toimub kooli kodukorras sätestatud kordade kohaselt. Teavitamisel järgitakse „Avaliku teabe seaduses“ ning „Haldusmenetluse seaduses“ teavitamisele sätestatud.

Klassi- või aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks selgitatakse välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning korraldatakse diferentseeritud õpet. Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde.

Vajaduse korral nõustatakse õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises.

Korraldatakse õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagatakse õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavus.

Tagatud on õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse kohta ning juhendamine ja nõustamine õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks õppetrimestri või poolaasta algul.

16. Õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse ning üldise toe korraldamise põhimõtted

Õppe korraldamisel lähtutakse kaasava õppe põhimõtetest, mille kohaselt üldjuhul õpib haridusliku erivajadusega või üldise toe õpilane tavaklassis. Kooli põhimääruses sätestatu kohaselt on koolis võimalused rakendada hariduslike erivajadustega õpilastele õppe paremaks korraldamiseks ka erinevaid rühmi ja klasse.

Direktor on määranud haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija, kelle ülesandeks on haridusliku erivajadusega õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, andekate õpilaste juhendajate ja õpetajate vahel.

Koordineerija toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega.

Kui õpilase hariduslik erivajadus tuleneb tema andekusest, tagatakse talle individuaalse õppekava rakendamine ning vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate poolt või teiste vastava valdkonna spetsialistide poolt haridusprogrammide või teiste haridusasutuste kaudu.

Meetme rakendamise perioodil jälgivad õpilasega tegelevad õpetajad ja tugispetsialistid õpilase arengut ja toimetulekut.

Meetmete rakendamise tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vähemalt kord õppeaastas õpilase arengut ja toimetulekut ning esitavad omapoolsed soovitusel.

Meetmete rakendamise perioodi lõpul hindab koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega meetme tulemuslikkust ning teeb ettepanekud vanemale ja vajaduse korral kooli direktorile edasisteks tegevusteks: meetme rakendamise lõpetamine; meetme rakendamise jätkamine samal või tõhustatud viisil; meetme vahetamine või muu meetme lisamine; täiendavate uuringute teostamine, eriarsti, erispetsialisti või nõustamiskomisjoni poole pöördumise soovitamine.

Haridusliku erivajaduse tuvastamiseks läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitusel õpilase tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta, kooli tugispetsialistide soovitusel, testimiste ja uuringute tulemused ning nõustamiskomisjoni soovitusel õppe korraldamiseks ja sellest tulenevalt õpilasele rakendatud meetmed dokumenteeritakse haridusliku erivajadusega õpilase arengu ja toimetuleku jälgimiseks koostatud individuaalse arengu jälgimise kaardil. Individuaalse arengu jälgimise kaardi koostamise ja täitmise eest vastutavad isikud koolis määrab direktor.

„Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 17 sätestatud tingimustel ja korras kohaldatakse hariduslike erivajadustega õpilastele „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 17 lubatud erisusi:

(1) Kui eesti õppekeelega põhikooli klassis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane või välisriigist saabunud õpilane, kelle eestikeelse õppe kogemus on olnud lühem kui kuus õppeaastat, võib kool õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekul eesti keele õpet korraldada „Eesti keel teise keelena” ainekava alusel;

(2) Eestis vähem kui kolm aastat elanud õpilase puhul võib õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema taotlusel loobuda B-võõrkeele õppes;

(3) Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe toetamiseks võib kasutada „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 15 lõikes 4 nimetatud tunniressurssi;

(4) Kool võib õpilase individuaalse arengu toetamiseks või tema varasema õpi- või töökogemuse arvestamiseks kokkuleppel õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanemaga teha muudatusi või kohandusi õppesisus, õppekoormuses, õppekorralduses ja õppekeskkonnas, kui sellega ei kaasne õppeaja muutumist võrreldes nominaalse õppeajaga ega riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemuste vähendamist või asendamist. Kokkulepe vormistatakse kooli ja õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema vahel õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil.

(5) Kool koostab õpilasele individuaalse õppekava juhul, kui:

1) õpilasele rakendatakse õppekorraldust, mille puhul õpilane on väga vähesel määral kaasatud klassis läbiviidavasse õppesse;

2) õpilase õppekava erineb klassile koostatud õppekavast;

3) õpilase klassi läbimise aega või nominaalset õppeaega muudetakse;

4) kooliväline nõustamismeeskond on andnud õpilase arengu toetamiseks soovitusi vähendada või asendada riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemusi või vabastada õpilane kohustusliku õppeaine õppimisest.

„Põhikooli – ja gümnaasiumi seaduses“ § 26. määratakse põhikooli õpilaste arv klassis ja õpperühmas.

Õpilaste arvu õpiabirühmas, tasemerühmas ja eriklassis määrab direktor, arvestades õpilaste hariduslike erivajaduste iseloomu, kooli teenitava eripedagoogi ja haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija või koolivälise nõustamismeeskonna või mõlema soovitusi. Eriklassis viiakse tõhustatud tuge saavate õpilaste õppetööd läbi kuni 12 õpilasega ja erituge saavate õpilaste puhul kuni kuue õpilasega. Kooli pidaja võib põhjendatud juhul direktori ettepanekul ja hoolekogu nõusolekul suurendada konkreetses eriklassis õpilaste arvu üheks õppeaastaks.

„Põhikooli – ja gümnaasiumi seaduses“ § 46 sätestatud tingimustel ja korras määratletakse kooli pidaja ja kooli ülesanded vajaliku toe väljaselgitamisel ja rakendamisel.

Õpilasele, kellel tekib takistusi koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õpitulemuste saavutamisel, annab kool üldist tuge, mis kujutab endast õpetaja pakutavat individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialistide teenuse kättesaadavust ning vajaduse korral õpiabitundide korraldamist individuaalselt või rühmas.

Kui kooli tagatud üldine tugi ei anna õpilase arenguks soovitud tulemusi, siis võib rakendada koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel tõhustatud tuge või erituge. Sellisel juhul on õpilane käsitletav haridusliku erivajadusega õpilasena.

„Põhikooli – ja gümnaasiumi seaduses“ § 48. sätestatud tingimustel rakendab kool koolivälise nõustamismeeskonna soovitusi.

Koolivälise nõustamismeeskonna soovituse kohaselt ja vanema kirjalikul nõusolekul rakendab kool õpilasele tõhustatud tuge või erituge, terviseseisundist tulenevat koduõpet, koolikohustuslikule õpilasele mittestatsionaarset õpet, vähendab ja asendab riiklikus õppekavas ettenähtud õpitulemusi ühes või mitmes aines või vabastab õpilase kohustusliku õppeaine õppimisest.

„Põhikooli – ja gümnaasiumi seaduses“ § 49 sätestatud tingimustel ja korras rakendab kool tõhustatud – või erituge.

(1) Tõhustatud tuge rakendatakse õpilasele, kes oma püsiva õpiraskuse, psüühika- ja käitumishäire või muu terviseseisundi või puude tõttu vajab vähemalt üht järgmistest teenustest:

- 1) pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset õppekava ühes, mitmes või kõikides ainetes;
- 2) pidevat tugispetsialistide teenust ja osaajaga õpet individuaalselt või rühmas;
- 3) pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset tuge klassis toimuva õppetöö ajal;
- 4) õpet eriklassis.

(2) Erituge rakendatakse õpilasele, kes tulenevalt tema raskest ja püsivast psüühikahäirest, intellekti- või meelepuudest või liitpuudest vajab:

- 1) puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal- või tervishoiuteenustega või mõlemaga;
- 2) osaajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis.

(3) Tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks on kooli direktoril ja haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerijal õigus töödelda hariduse infosüsteemi teise kooli või lasteasutuse ja koolivälise nõustamismeeskonna kantud andmeid koolivälise nõustamismeeskonna soovituse ning tuge saavale õpilasele rakendatud tõhustatud toe ja eritoe kohta, kuid üksnes mahus ja ulatuses, mis on vajalik tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks.

17. Individuaalse õppekava koostamine või muu tugisüsteemi määramine õpilasele, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused

Individuaalse õppekava määramisel ja koostamisel lähtutakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 18 sätestatust, „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 17 lõikes 4 ja § 22 lõikes 7 sätestatust. Muu tugisüsteem määratakse õpilasele „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 22 lõikes 7 sätestatud tingimustel.

Individuaalse õppekava rakendamine tugimeetmena „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 58 lõikes 3 sätestatud tähenduses toimub „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 58 lõigetes 1 kuni 9 ja § 12 lõikes 1 sätestatud tingimustel ja korras.

18. Karjääriteenuste korraldus

Karjääriteenust koolis osutab huvijuht või õppealajuhataja. Karjääriteenuse kaudu aidatakse õpilasel saada tuge, kui õpilane vajab abi või nõu:

- suuna või valikainete valikul,
- oma tuleviku ja karjääri planeerimisel,
- kui õpilane kahtleb oma valitud suuna sobivuses,
- oma õpingute ühildamisel töö või õppekavavälise tegevusega,
- statsionaarsest õppest mittestatsionaarsesse ülemineku kohta või kooli lõpetamiseks eksternina,
- individuaalsel õppekaval õppimise ja individuaalse õppekava taotlemise kohta,
- õppekavavälise tegevuse või õppimise otsimise kohta,
- eneseanalüüsi koostamisel,
- vestlusteks valmistumisel või gümnaasiumisse astumiseks.

Huvijuht on abiks õpilastele, et:

- 1) toetada nende osalemist erinevates noorteprojektides ja -programmides ning rahvusvahelises suhtluses;
- 2) olla õpilase usaldus- ja kontaktisikuks suhetes täiskasvanute maailmaga;
- 3) vahendada õpilastele vajalikku informatsiooni vabaajategevuse ja kutsesuunitluse alal;
- 4) toetada õpilasi eluaegse õppe põhimõtte väärtustamisel.

Karjääriteenistuse hulka kuulub ka karjääri- ja tööteemalise kirjanduse soovitamine ning kataloogide tutvustamine õppeasutuste kohta, kus on võimalik jätkata õpinguid pärast põhikooli. Karjääriplaneerimist toetab – www.rajaleidja.ee

19. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted ning ainevaldkondade kavade koostamise põhimõtted

Koos kooli juhtkonna direktor, õppejuht, majandusjuht, huvijuht, infojuht ja juhiabi, haridustehnoloogi, sotsiaalpedagoogi ja eripedagoogiga moodustavad laiendatud juhtkonna, kes koguneb igal õppenädalal koosolekule, kus

- arutatakse läbi kooli õppe- ja kasvatustegevust puudutavad küsimused (sh. HEV);
- püstitatakse kooli lühiajalised ja pikemaajalised eesmärgid mis on laiema arutelu aluseks koostööaja nõupidamistel, hoolekogus (võib toimuda ka elektrooniliselt) või vastavate dokumentide moodustamiseks;

Laiendatud juhtkonna tegevust koordineerib direktor.

Iga nädalasel koostööajal on igal õpetajal võimalik püstitada kooli arengut puudutavaid teemasid, osaleda aruteludes ning otsuste langetamises, vahetatakse kogemusi, planeeritakse klassidevahelisi ühistegevusi ning korraldatakse vajalikke koolitusi.

Vastavalt vajadusele koondutakse töögruppideks, mis tegelevad hetkel koolis päevakohase õppekasvatustegevuse või arenduse teemaga.

Õpetajate koostöö vormideks on õppenõukogu, töökoosolekud, ainekodade koosolekud, koolitused ja koovisioonid.

- Õpetaja tegutseb aktiivse meeskonnaliikmena (jagab parimaid praktikaid, teadmisi, oskusi, külastab kolleegide tunde, annab tagasisidet ja teeb koostööd tugisüsteemidega).
- Koostöös kolleegidega arendab õppekava ja koostab töökava.
- Osaleb koos kolleegidega koolisiseste ja –väliste ürituste korraldamises, projektides ja/või algatab neid.
- Õpetaja planeerib oma tööd kasutades töökava.

Õpetaja töökava koostatakse kooli õppekavas esitatud ainekavade alusel. Ainekavade arenduse tööprotsessi on kaasatud kõik aineõpetajad. Õpetaja töökava vormi otsustab õpetaja. Õppesisu käsitlemises teeb valiku õpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üldpädevused ning valdkonna- ja ainepädevused oleksid saavutatud.

Töökava kohustuslikud elemendid on aeg, õppesisu, õpitulemused, hindamine, seosed teiste ainetega ning seotust läbivate teemade ja üldpädevustega.

Õpetaja töökavad on kättesaadav kooli siseveebis.

Ainevaldkondade kavades toob õpetaja esile õppe sisu ja õpitulemuste jaotumise õppe käigus. Ainevaldkondade kava on tegevuskava, mis kajastab õpitulemusi, ajakulu, õppe sisu ja õppetegevusi.

Ainevaldkondade kavad koostatakse hiljemalt kaks nädalat enne uue õppeaasta algust.

19.1. Põhimõtted distantsõppe korral eesmärgiga ennetada või tõkestada tuvastatud nakkushaiguse levikut

Õpilastel on õigus saada juhendatud õpet. Õpilasele on antud selged õpijuhised kust mida ja kuidas õppida, milliseid õpistrateegiaid kasutada, kust leida lisamaterjale ja õppimises tuge. Samuti tuleb anda konstruktiivset tagasisidet õppimise kohta. Juhendatud õpe peab olema tagatud õppetunni ajal. Õpilasel peab olema võimalus individuaalseks suhtluspõhiseks juhendamiseks ja tagasisideks.

I kooliastmes ja hariduslike erivajadustega laste puhul on soovituslik distantsõpet mitte rakendada. Distantsõppe rakendamisel peab tagama nendele õpilastele suurima võimaliku ja vajaliku abi, õppe juhendamise ning toetuse.

Vanema kohustused on sätestatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses § 11 lõikes 1.

20. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

1. Kooli õppekava muutmise algatamine

- Kooli õppekava uuendamine või täiendamine toimub algatustaotluse alusel, mis tuleb esitada kooli direktorile kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis koos ettepanekute ja põhjendustega.
- Kui kooli õppekava uuendamise või täiendamise vajadus on tingitud muudatustest õigusaktides, siis algatab kooli põhimääruse muutmise kooli direktor.

2. Kooli õppekava muudatuste ettevalmistamine

- Kui esitatud taotlus on asjakohane, siis kutsub direktor kokku õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma, kes otsustab õppekava uuendamise või täiendamise vajaduse ning positiivse otsuse korral valmistab ette kooli õppekava muudatused.
- Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu peab olema kooskõlas kehtiva õigusega.

3. Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu esitamine enne selle kehtestamist arvamuse saamiseks hoolekogule, õppenõukogule, õpilasesindusele

- Kooli direktor esitab kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu enne kehtestamist arvamuse andmiseks hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule. Arvamuse küsimisel lähtub kooli direktor „Haldusmenetluse seaduses“ §-st 16.
- Kooli direktor vaatab hoolekogu, õpilasesinduse ja õppenõukogu arvamused läbi. Kui hoolekogu, õpilasesindus või õppenõukogu on leidnud, et kavandatavad õppekava muudatused on vastuolus

kehtiva õigusega, siis kutsub direktor kokku õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma, kes viib kooli õppekava muudatused vastavusse kehtiva õigusega.

4. Kooli õppekava kehtestamine

- Tulenevalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest“ § 17 lõikest 2 on kooli õppekava kehtestajaks kooli direktor. Kooskõlas „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ § 71 lõikega 3, toimub kooli õppekava kehtestamine käskkirjaga, mis vastab „Haldusmenetluse seaduses“ sätestatud nõuetele.
- Kui kooli direktor jätab kooli õppekava muudatused kehtestamata, siis algab kooli õppekava uuendamise või täiendamise protsess algusest peale.

5. Kooli õppekava muudatuste avalikustamine

- Kool avalikustab, tulenevalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 69 lõikes 1 sätestatud nõudest, kooli õppekava koos muudatustega kooli veebilehel ja loob kooli raamatukogus võimalused paberil kooli õppekavaga tutvumiseks.
- Kooli õppekava muudatused esitatakse kooli õppekava terviktekstis, näidates ära õppekava muutused viitega direktori käskkirja numbrile ja kuupäevale, millega õppekava muudeti. Samuti märgitakse muudatuse viite juurde muudatuse jõustumise kuupäev.

21. Rakendussätted

1. Kooli õppekava jõustub 18.09.2020. a.
2. Koolis on õpingute (õppe- ja kasvatustegevuse) alusdokumentideks lisaks käesolevale kooli õppekavale „Põhikooli riiklik õppekava“.